

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni av. Cirila, koroske ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ljudski shod v Račah

priređi Slovensko društvo prihodnjo nedeljo, dne 21. junija ob 4. uri popoldne.

Vspored:

1. Deželni zbor štajarski in Slovenci; govori gosp. dr. Radaj.

2. Nove davčne postavbe in domovinski zakon; govori gosp. poslanec Robič.

3. Nagodba z Ogersko zlasti z ozirom na naše kmetovalstvo; govori č. gosp. dr. Gregorec.

Kanonik Karol Klun †.

S pokojnim kanonikom Karolom Klunom smo izgubili Slovenci enega najodličnejših svojih mož. Tudi njegovi politični nasprotniki priznavajo, da je bil marljiv deželni in državni poslanec, da je imel veliko prakso, zlasti v parlamentarnih rečeh, ter zveze z uplivnimi možmi in da je marsikaj koristnega izposloval za svojo domovino.

Ne moremo objaviti člankov, v katerih »Slovenec« in drugi slovenski listi blagega pokojnika proslavljajo; ampak bodi nam dovoljeno, posneti cenjenim bralcem najvažnejše črtice iz članka, katerega je o pokojnem Karolu Klunu objavil največji nemški konservativni časnik v našem cesarstvu, dunajski »Vaterland«.

»Posebno po letu 1870. je moral v boju za svojo idejo, za vero in narodnost, prestati marsikatero veliko osebno žrtvo. Takrat je skušala vlada ga materijelno oškodovati, kjer je le mogla. Dokler je mogla, branila mu je nastopiti njegov beneficij. Saj je takrat vlada celo to dosegla, da je kranjska dežela, ki je skoro samo slovenska in katoliška, dobila nemškoliberalno deželno-zborsko večino! Iz tega se lahko približno preceni, kolik je bil takrat vladni pritisek na Kranjskem. Da so se odslej razmere popolnoma izpremenile, je veliko pripomogel zlasti rajski poslanec Klun.

Pa Klun se je z isto vnemo boril vedno tudi zoper izkvarjenje svojega ljudstva v verskem oziru. Kadarkoli se je šlo za prostost cerkve, za versko šolo, za pokristijanjenje našega celega javnega življenja, stal je vedno v prvi vrsti. Posebno v državnem zboru si je pridobil za socijalnopolitično zakonodajstvo izrednih zaslug; do današnjega dne je bil eden izmed najbolj delavnih članov obrtnega odseka, v katerem so se koncentrirale od 1880. leta vse socijalnopolitične akcije. Ne samo Kranjska dežela, ne samo slovenski narod, ampak vsi zatirani stanovi, cela Avstrija in cerkev, vsi trpe zaradi bridke izgube po smrti poslanca Kluna.

Noben drugi poslanec ni bil bolj vnet za svojo dolžnost, bolj vstajen, bolj delaven. Njegovo delovanje

je bilo preveč naporno, zato pa tudi zanj ni bilo brez slabih posledic. Lansko leto je mnogo tednov bolehal, a je — samo na videz — okreval. Znano je, da se je zadnje dni v odseku za volilno reformo zelo vstrajno boril za koristi svoje ožje domovine. Tudi sedaj se je dal zopet voliti v kvotno deputacijo in v delegacijo. Izgubo, katero nam je prizadela njegova smrt, čutila se bo še dolgo na Kranjskem in tudi izven te dežele.

Naša mladina in naša šola.

Dne 21. junija obhaja katoliška cerkev praznik sv. Alojzija in kakor dobra mati kliče ob tej priliki krščanski mladini, da se vname za pot čednosti ter posnema svetli vzgled, katerega jej je zapustil angeljski mladenič. Da bi se pač smelo reči o slovenski mladini: ona hodi po poti, po kateri je hodil sv. Alojzij! A zal, splošno se to ne more trditi, ker v resnici naša mladina ni taka, kakoršna naj bi bila. Nerada uboga, mar jej ni za delo, besedam svojih starišev se posmehuje; brž nekoliko odraste, že pohajkuje po gostilnah ter zapravlja tukaj denar in nedolžnost. Koliko fantov dobiš, ki bi se bili z 20. letom nedolžni in sramožljivi!

Da tako mladino ne znači možata resnoba, se ni čuditi več. Lahkomiselnost in vihravost kaže vsak njen korak. Vprašaj pametne stariše, vprašaj razumne može, ki poznajo življenje, ako ni temu tako! In kdo je te spridenosti kriv? Očividno je, da jo je zakrivil ali dom ali šola ali pa oba, ker le ta dva odgojujeta mladino.

»Spridenost otrok se nam ne smore podtikati, bodo odgovorili marsikateri stariši, saj svarimo, učimo, kaznujemo, storimo vse, da bi je spravili na pravo pot. Tudi svojim vzgledom jim kažemo, kakšno je pošteno, krščansko življenje. Mi se nismo odtujili starim lepim krščanskim navadam in šegam.« Tako je prav, tako mora biti! Bog ne daj, da bi se v tem kaj spremenilo! Vaša hiša je bila in mora ostati krščanska hiša, v kateri se živi, kakor sveta vera uči. Potem takem bi bili vi, stariši, brez zadolženja, da so sprideni vaši otroci. Če pa niste vi krivi, tedaj mora biti kriva šola, (pa nikakor posamezen krščanski učitelj), da je taka naša mladina. Pogledjmo, ali je to res!

Da to storimo, imamo pravico zagotovljeno po naravnih in božjih zakonih in pa tudi za to, ker tako velike davke plačujemo za šolo. Našo šolo vzdržujejo naši krvavi žulji! Kar pa človek pošteno plača, od tega tudi zahteva, da mu kaj koristi. A da nam novodobna šola ne more prinašati prave koristi, ki bi bila sploh še v kakem razmerju z velikimi stroški, katere imamo za njo, prepričali se bomo takoj.

V šoli delujeta gospod katehet in gospod učitelj.

Prvi učijo veronauk in navajajo otroke k poštenemu krščanskemu življenju. Za to prevažno nalogo določene so jim samo 2 uri, reci dve uri! A pri gospodu učitelju otroci berejo, pišejo, računijo. To morajo znati. Tudi petje se ne zanemarija. Lepa pesem blaži človeka, ljuba nam je vsaki čas, le poštena mora biti. Kolika važnost se pripisuje telovadbi, razvidimo iz tega, da jej je odmerjenih najmanj toliko ur, kakor veronauku. Torej veronauk in telovadba se imata za enako važna predmeta! To daje človeku dosti misliti.

A to še ni vse, kar se uči. Našteti še moramo prirodoznanstvo, zgodovino, nemško in slovensko slovnico in še več drugih stvari. Vsakemu izmed teh predmetov sta gotovo dve uri, če ne več odločeni. Število vseh ur na teden znaša 20—30. Uboga deca, da je ni konec, ko mora pri svojej živahnosti toliko časa na dan posedavati po šolskih klopih! Ubogi učitelj, kateremu je naloženo, da mora toliko raznovrstnih predmetov, popolno za se ločenih, učiti, kakor bi imel narediti iz šolarjev učene ljudi, ne pa mladino, ki bi toliko znala, kolikor bi rabila za svoj poklic, za svoj stan.

Tvarine je v ljudski šoli veliko preveč nakopičene, kakor bi jo mogla mladina dobro prebaviti ter v življenju porabiti. Kakor pa neprebavljena jed ovira telesni razvoj otrok, istotako uplivajo neprebavljeni nauki na njihovo dušo. Toda učitelj se ne sme na to ozirati, on mora po postavi predelati ogromno snov. Da mu pri tem nedostaja časa, da bi blažil srca ter vtrjeval mladino v krščanskih navadah, katere jo edino morejo obvarovati, da ne zabrede na kriva pota, vsakdo lahko vidi. A ravno v to bi morala delovati šola v prvi vrsti, da vzgaja mladino v plemenite, krepke značaje, katere ne bodo podrlé vzbujajoče se strasti in nesreče.

Zato pa, ker po šolskih postavah ne more učitelj podpirati kateheta v blaženju srca ter delovati za pravi namen šole, kateri je: da mladina v spoznanju božjem bolj napreduje, po spoznanju koristnih rečij modreje ravna, po ravnanju pa tudi v svetih čednostih raste, da se srce učencev oživi za Boga, za vero in cesarja in domovino, se ogreje za resnico in pravico, zato ker mora učitelj ta namen prezirati, katehet pa časa nima, da bi ga izvel, za to tako slabi uspehi naše šole, zato tolika izpridenost! Kadar bo šola zopet delovala v ta namen, upati bomo smeli boljše bodočnost.

Cerkvene zadeve.

Petinsedemdesetletnica prvega sv. obhajila sv. očeta Leona XIII.

Pred 75. leti se je v zavodu očetov iz družbe Jezusove v mestu Viterbo na Italijanskem obhajala kaj lepa slovesnost. Gojenci jezuitov so namreč imeli prvo svoje sv. obhajilo. Da bi bila slovesnost tem sijajnejša, se je izbral v ta namen praznik sv. Alojzija, 21. junij l. 1821. Med temi presrečnimi prvoobhajanci je bil tudi deček 11 let, blagega srca, bistre glave in lepega obnašanja in sicer iz grofovske rodbine Peči. Vzledna mati njegova mu je že v prvi otroški dobi vcepila v srce iskreno ljubezen do Boga in do svetega življenja, zato pa se je tudi v zavodu posebno odlikoval po svoji nedolžnosti in čistosti srca in po izredni pobožnosti. Temu dečku je bilo ime Vincencij Joahim Peči.

Z nedolžnim srcem in čisto dušo je prejel omenjenega dne prvokrat presv. Rešnje Telo z največjo pobožnostjo. Odslej je mladi Peči ves gorel za Jezusa, z njim se je sklenil za vedno, njemu je izročil dušo in

telo. V tem zavodu je bil od 8—14. leta, od 14—28. leta pa se je učil v Rimu. Tukaj se mu je izpolnila srčna želja, katero je gojil že od mladih nog. Postal je duhovnik in sicer je bil posvečen 31. dec. 1837. Čez 5 let je postal škof l. 1843., čez 10 let kardinal l. 1853, in čez 25 let dne 20. febr. 1878 papež — Leon XIII. In sedaj je že 18 let, odkar s toliko slavo vlada sv. katoliško cerkev.

Dne 21. junija, na praznik sv. Alojzija, bo torej ravno 75 let, ko so sedanji poglavar sv. kat. cerkve prvokrat pristopili k mizi Gospodovi. Obhajajo torej svoj dijamantni jubilej. Da se ta jubilej dostojno proslavi, se delajo velike priprave v Rimu, pa tudi drugod po katoliškem svetu, kjer vneta srca gore za našega velikega Leona. O srečni dan 21. junija l. 1821., kolikega pomena si bil za našega sv. očeta! Saj pa je dan prvega sv. obhajila tudi za slehernega kristjana preimeniten dan. Vredno so prejeli Vzveličarja sveta, in glej, Jezus jih ni nikdar zapustil, temveč jih je celo izvolil za svojega vidnega poglavarja na zemlji. In koliko so kot tak že storili, tudi za nas slovanske narode!

Slovinci, radujmo se tega spominskega dne z sv. očetom, molimo za njih, da še jih Bog ohrani vsaj nekaj let. In vi, slov. dušni pastirji, ki boste na Alojzijevo prvokrat peljali nedolžne otročiče k sv. obhajilu, povejte jim tudi kaj o sv. očetu, ki so na isti dan prejeli prvokrat Gospoda nebes in zemlje!

Ciriljev.

Sv. birma v Jarenini.

»In ustal je nanagloma šum, kakor prihajajočega silnega piša; kadar pa se je ta glas zaslišal, se je množica sošla«. Tako nam pripoveduje sv. pismo prihod sv. Duha. Tako je bilo tudi v Jarenini dne 25. maja, na binkoštni ponedeljek. Ko je počil glas, da pridejo milostivi knezoškof delit sv. birme, sošla se je tudi velika množica od vseh strani. Že ob dekanijiški in župnijski meji je stal lep slavolok. Tukaj so pozdravili mil. nadpastirja vlč. g. dekan; sredi pota pri drugem slavoloku farni fantje in dekleta. Pokanje topičev po vseh hribih je naznanjevalo že od daleč prihod. Pred Jarenino je stal tretji slavolok; in tukaj so bili zbrani duhovniki dekanijiški in iz sosedstva, njim na čelu preč. stolni dekan Lovro Herg; učitelji s šolsko mladino in mnogobrojna množica. Ko je občinski predstojnik pozdravil knezoškofa in jih poprosil v imenu starišev, naj bi delili njihovim otrokom darove sv. duha, pomikala se je procesija med molitvami v krasno okinčano župnišče. Tu poprosi deklica v imenu birmancev za milosti, ki jih imajo prejeti, ter poda lep šopek; potem je bil vhod v cerkev. Po tihi sv. maši so knezoškof v ganljivem govoru razložili, kako potrebni smo dandanes vsi darov sv. duha. Po pridigi je bilo izpraševanje otrok in odraslih, molitve za pokojne farane. Konečno so podelili 316 otrokom sv. birmo. Po večernicah pa so obiskali dvorskega gospoda, o. Henrika Rešeka, in Jožefa Weingerla, velikega dobrotnika jareninske cerkve. Zvečer so bile vse hiše razsvetljene; na hribih pa so plamteli veliki kresi. Drugo jutro, v torek ob sedmih so se odpeljali mil. nadpastir k Sv. Jakobu. Ob farni meji se je zahvalil mož za vse duhovne dobrote. »Angelus Domini custodiat Te«, tako je stalo na zadnjem slavoloku. Angelj Gospodov vodi povsodi stopinje našega milostljivega knezoškofa!

VII. poročilo „Cerkvene družbe v Vitanju“ za leto 1895. Namen družbe je: zbirati denar, da se zamore ob svojem času dostojno popraviti župna cerkev Sv. Petra in Pavla v Vitanju.

Družbino premoženje je znašalo vsled računa za 1894. leto 2774 gld. 48½ kr. Doneski leta 1895. (do